

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра зоології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Заповідна справа

Підготовки бакалавра
Спеціальності 091 Біологія
освітньо-професійної програми «Біологія»

Силабус вибіркового освітнього компонента «Заповідна справа» підготовки бакалавра заочної форми навчання галузі знань 09 Біологія, спеціальності 091 Біологія за освітньо-професійною програмою «Біологія».

Розробник: Щепна Л. В., асистент кафедри зоології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Теплюк В. С.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри зоології
протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

проф. Сухомлін К. Б.

I. Опис вибіркового освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	09 Біологія 091 Біологія Біологія Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів - 210/7		Рік навчання - 3
		Семестр- 5
ІНДЗ: немає		Лекції - 20 год.
		Лабораторні - 14 год.
		Самостійна робота - 150 год.
		Консультації - 26 год.
	Форма контролю - залік	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Щепна Леся Василівна

Посада: асистент кафедри зоології

Контактна інформація: 0979077105 e-mail [Shchepna.Lesya @vnu.edu.ua](mailto:Shchepna.Lesya@vnu.edu.ua)

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис вибіркового освітнього компонента

1. Анотація курсу

Заповідна справа розкриває теоретичні та практичні питання збереження та відновлення природних комплексів і їх компонентів на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, створення та проектування нових природно-заповідних територій, організації різних напрямів природоохоронної діяльності на територіях природно-заповідного фонду. Базові знання про сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку природоохоронних територій, шляхи збереження і відновлення біорізноманіття важливі для прогнозування ефективності та наслідків реалізації природоохоронних заходів. Тільки за умови збереження природних систем і підтримки відповідної якості навколишнього природного середовища можливим є сталий розвиток держави. Знання наукових принципів заповідної справи, її правових засад в Україні і світі, організаційних, управлінських та інших основ заповідної справи дозволять майбутнім фахівцям успішно вирішувати природоохоронні проблеми.

2. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити : фахові дисципліни за освітнім ступенем «бакалавр»: «Зоологія», «Ботаніка», «Екологія біологічних систем».

Постреквізити : «Біогеографія».

3. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Метою викладання вибіркового компонента «Заповідна справа» є сформувати у студентів загальне уявлення про науково-теоретичні, правові, організаційні, управлінські засади заповідної справи в Україні та за кордоном, структуру та зонально-регіональні особливості природно-заповідного фонду України, природоохоронну діяльність на заповідних територіях України, підготувати студентів до вирішення актуальних проблем зі збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Основними завданнями вибіркового освітнього компонента «Заповідна справа» є формування у студентів поглиблених знань про сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку природоохоронних територій України та за кордоном; історію становлення заповідної справи; шляхи збереження і відновлення біорізноманіття; базове законодавство України щодо природно-заповідного фонду та світові конвенції з охорони фауни і флори.

4. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 2. Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей; СК 6. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування; СК 9. Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 10. Знати основи систематики, методи виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокариот і еукаріот й застосовувати їх для вирішення конкретних біологічних завдань; ПРН 14. Аналізувати взаємодії живих організмів різних рівнів філогенетичної спорідненості між собою, особливості впливу різних чинників на живі організми та оцінювати їхню роль у біосферних процесах трансформації речовин і енергії; ПРН 18. Уміти прогнозувати ефективність та наслідки реалізації природоохоронних заходів; ПРН 21. Аналізувати інформацію про різноманіття живих організмів.

5. Структура вибіркового освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек	Лаб	Конс	Сам роб
Змістовий модуль 1. Наукові засади заповідної справи.					
Тема 1. Вступ до заповідної справи.	14	2		2	10
Тема 2. Історія заповідної справи та перспективи розвитку заповідної справи в сучасній Україні.	18			4	14
Тема 3. Біологічне різноманіття України, збереження та відтворення.	18	2	4	2	10
Тема 4. Міжнародне співробітництво в галузі	20	2		2	16

збереження біологічного різноманіття.					
<i>Разом за змістовим модулем 1.</i>	70	6	4	10	50
Змістовий модуль 2. Типи природоохоронних територій					
Тема 5. Організаційно-правові засади заповідної справи в Україні.	28	2		4	22
Тема 6. Створення та проектування територій природно-заповідного фонду України	16	2	2	2	10
Тема 7. Світова система природоохоронних територій та об'єктів.	26	2	2	2	20
<i>Разом за змістовим модулем 2.</i>	70	6	4	8	52
Змістовий модуль 3. Сучасний стан природно-заповідного фонду України.					
Тема 8. Природоохоронна діяльність на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України.	34	2		6	26
Тема 9. Природні комплекси України та зонально-регіональні особливості природно-заповідних територій.	36	6	6	2	22
<i>Разом за змістовим модулем 3.</i>	70	8	6	8	48
Усього годин	210	20	14	26	150

Теми лабораторних робіт

№ з/п	Тема лабораторної роботи	Кількість годин
1.	«Червонокнижні » безхребетні України	2
2.	Охоронні категорії хребетних фауни України	2
3.	Порядок створення нової території природно-заповідного фонду України.	2
4.	Категорії природно-заповідних територій Міжнародного союзу охорони природи	2
5.	Біосферні заповідники України	2
6.	Природні заповідники України	2
7.	Національні природні парки України	2

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. За теоретичну підготовку до лабораторних робіт студенти можуть отримати максимальну оцінку 9 балів. Максимальна оцінка за виконання та оформлення лабораторних робіт №№ 1, 2, 3, 4, 5 складає 5,0 балів, лабораторних робіт №№ 6,7 - 6,0 балів. Загалом за усі теми змістового модуля 1, які виносяться на лабораторні роботи, студент може отримати максимально 28 балів, за теми змістового модуля 2 – 28 балів, за теми змістового модуля 3 – 44 бали.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) не запланований.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема 1. Вступ до заповідної справи. Сучасність наукових поглядів Г. Конвенца, В. В. Докучаєва, В. І. Талієва, Г. О. Кожевнікова щодо розвитку пам'яток природи та природоохоронних територій.

Тема 2. Історія заповідної справи та перспективи розвитку заповідної справи в сучасній Україні. Заповідання та охорона природних багатств на примітивно-релігійному етапі. Характеристика етапу ресурсної охорони в історії заповідної справи. Характеристика етапу територіальної охорони в історії заповідної справи, приклади територіальної охорони в Європі, США. Фундатори заповідної справи в Україні, розвиток природоохоронного руху. Радянський період розвитку заповідної справи в Україні. Розвиток заповідної справи на західноукраїнських землях (1930-1950 рр.). Проект постанови уряду “Про заходи по розширенню державних заповідників і покращення заповідної справи в УРСР” 1970 р. Програма «Людина і біосфера», започаткування системи глобального фонового моніторингу. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Регіональна програма розвитку природно-заповідного фонду Волинської області «Волинь заповідна» на 2019-2030 роки.

Тема 3. Біологічне різноманіття України, збереження та відтворення. Рослинні угруповання, які підлягають охороні: лісові угруповання, чагарникові та чагарничкові угруповання Карпат, трав'яні та чагарникові степові угруповання, лучні угруповання, болотні угруповання, водні угруповання. Переліки видів рослин, включених до 4-ої редакції Червоної книги України (2021р.). Переліки видів тварин, включених до 4-ої редакції Червоної книги України (2021р.).

Тема 4. Міжнародне співробітництво в галузі збереження біологічного різноманіття. Виконання Україною Конвенції 1979 р. про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ їх існування. Угода Бонської конвенції про збереження кажанів у Європі (EUROBATS). Угода Бонської конвенції про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA). Угода Бонської конвенції про збереження китоподібних Чорного і Середземного морів і прилеглої акваторії Атлантичного океану (ACCOBAMS). Участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини.

Тема 5. Організаційно-правові засади заповідної справи в Україні. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду

Тема 6. Створення та проектування територій природно-заповідного фонду України. Етапи створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого та державного значення. Створення системи транскордонних природоохоронних територій в межах України. Території та об'єкти природно-заповідного фонду як елементи національної екомережі.

Тема 7. Світова система природоохоронних територій та об'єктів. Світова природна спадщина. Природоохоронні території Європи. Заказники та резервати Азії. Природоохоронна сітка об'єктів природно-заповідного фонду Північної, Центральної і Південної Америки. Природоохоронні території Африки.

Тема 8. Природоохоронна діяльність на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України. Інструкція про застосування порядку установлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення (2008 р.). Положення про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків (2015 р.). Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ (2009 р.). Положення про проведення екологічної освітньо-виховної роботи на територіях та об'єктах ПЗФ (2015 р.).

Тема 9. Природні комплекси України та зонально-регіональні особливості природно-заповідних територій. Національні природні парки лісової зони України. Національні природні парки лісостепової зони України. Національні природні парки степової зони України. Національні природні парки Українських Карпат. Новостворені природоохоронні території.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти . Здобувач освіти повинен відвідувати згідно розкладу занять всі види аудиторних занять, які передбачені навчальним планом. У разі відсутності студента на лабораторному занятті він зобов'язаний виконати всі завдання самостійно за методичними рекомендаціями до лабораторних робіт. Матеріал пропущеної лекції студент опрацьовує самостійно згідно списку рекомендованої літератури. У випадку нетипових ситуацій та об'єктивних причин можливий перехід на дистанційну форму навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «[Про освіту](#)». Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання завдань лабораторних робіт, завдань поточного та підсумкового контролю результатів. У разі використання ідей, тверджень, відомостей студент зобов'язаний відображати посилення на джерела інформації. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення оцінювання знань (поточний контроль) заборонено.

Політика щодо неформальної, інформальної та дуальної освіти. Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулі, темі (темам), що передбачені силабусом навчальної дисципліни, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво, посилення тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно «[Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)»

<https://ed.vnu.edu.ua/712/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%83%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%83%d1%96%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%96-%d0%bb%d0%b5%d1%81%d1%96-%d1%83>

У випадку дуальної форми здобуття освіти зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно «[Положення про підготовку студентів у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти](#)» на основі тристороннього договору між закладом освіти, суб'єктом господарювання і здобувачем освіти

<https://ed.vnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%be%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d0%b1%d0%b0%d0%b7%d0%b0>

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання лабораторних робіт і надавати їх для перевірки викладачу. У випадку відсутності студента на занятті з об'єктивних причин термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (заліку) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати лабораторні роботи.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. Для успішної здачі освітнього компонента сумарна кількість балів отриманих студентом за семестр повинна становити не менше 60,0. Якщо студент отримав меншу кількість балів, то здобувач має можливість успішно здати дисципліну у формі заліку на ліквідації А академічної заборгованості. Залікова робота оцінюється максимально у 100, 0 балів. Для отримання заліку потрібно набрати не менше 60,0 балів.

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Сталий розвиток природи та суспільства.
2. Зміст заповідної справи.
3. Мета, предмет заповідної справи.
4. Головні завдання заповідної справи.

5. Основні методи дослідження в заповідній справі.
6. Сучасний стан заповідної справи в Україні.
7. Національна екологічна мережа України.
8. Природні ядра (регіони), як ключовий елемент національної екологічної мережі.
9. Природні коридори, як ключовий елемент національної екологічної мережі.
10. Характеристика широтних природних коридорів національної екологічної мережі України.
11. Буферні зони, як ключовий елемент національної екологічної мережі.
12. Регіональна екологічна мережа Волинської області.
13. Етап утилітарної охорони в історії заповідної справи в Україні.
14. Етап територіальної охорони в розвитку заповідної справи в Україні.
15. Глобальний етап розвитку заповідної справи.
16. Природоохоронний рух в Україні на початку 20 ст.
17. Радянський період (1918-1940 р.р.) в історії заповідної справи в Україні.
18. Радянський період (1946 - 1990 р.р.) в історії заповідної справи в Україні.
19. Зміни біорізноманіття України та шляхи його збереження
20. Охорона, використання та відтворення тваринного світу в Україні, закон України «Про тваринний світ».
21. Охорона, використання та відтворення тваринного світу в Україні, закон України «Про рослинний світ».
22. Червона книга України (I – III -є видання).
23. Четверта редакція Червоної книги України
24. Категорія зниклі види в четвертій редакції Червоної книги України
25. Зелена книга України.
26. Міжнародна спілка охорони природи (МСОП). Історія створення, діяльність.
27. Міжнародні природоохоронні організації
28. Червона книга, червоні переліки Міжнародної спілки охорони природи.
29. Європейський червоний список тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі.
30. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення переважно як середовища існування водоплавних птахів .
31. Рамсарські угіддя в Україні.
32. ІВА- території України.
33. Міжнародна Конвенція про збереження дикої фауни і флори та природних середовищ у Європі.
34. Міжнародна Конвенція про охорону мігруючих видів дикої фауни.
35. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що знаходяться під загрозою зникнення .
36. Охоронні категорії безхребетних фауни України.
37. Охоронні категорії хребетних фауни України.
38. Класифікація природоохоронних територій МСОП.
39. Характеристика природоохоронних територій МСОП категорії I.
40. Транскордонні заповідні території в Україні
41. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
42. Категорія ПЗФ України «біосферний заповідник», статус та завдання.
43. Функціональне зонування території біосферного заповідника.
44. Категорія ПЗФ України «природний заповідник», статус, завдання.
45. Категорія ПЗФ України «національний природний парк», статус та завдання.
46. Функціональне зонування території національного природного парку.
47. Категорія ПЗФ України «регіональний ландшафтний парк», статус та завдання.
48. Категорія ПЗФ України «заказник», типи заказників.
49. Категорії ПЗФ України «пам'ятка природи», «парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва».
50. Категорії ПЗФ України «ботанічний сад», «дендрологічний парк».

51. Категорії ПЗФ України «заповідне урочище», «зоологічний парк».
52. Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
53. Освітньо-виховна діяльність на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України.
54. Наукова робота на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України.
55. Створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
56. Характеристика ПЗФ Волинської області.
57. Біосферний заповідник «Асканія-Нова».
58. Карпатський біосферний заповідник.
59. Дунайський біосферний заповідник.
60. Чорноморський біосферний заповідник.
61. Чорнобильський еколого-радіаційний біосферний заповідник.
62. Характеристика Поліського природного заповідника
63. Характеристика Черемського природного заповідника
64. Характеристика Рівненського природного заповідника
65. Характеристика Канівського природного заповідника
66. Характеристика природного заповідника «Горгани»
67. Характеристика природного заповідника «Медобори»
68. Характеристика природного заповідника «Розточчя»
69. Характеристика Українського степового природного заповідник.
70. Характеристика Карпатського національного природного парку
71. Характеристика Шацького національного природного парку
72. Характеристика НПП «Прип'ять-Стохід».
73. Національні природні парки лісової зони України.
74. Національні природні парки лісостепової зони України
75. Національні природні парки Українських Карпат.

VI. Шкала оцінювання

Оцінков балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Давиденко В. М. Заповідна справа: навч. посіб. для студентів вузів / В. М. Давиденко. – Миколаїв : МФ На УКМА, 2002. – 138с.

2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. /Відомості Верховної Ради України (ВВР) . – 1992. – № 34. – С. 502). Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
3. Закон України “Про Червону книгу” (від 7 лютого 2002 р., № 3055- III). Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3055->
4. Заповідна справа в Україні: Навчальний посібник. / За загальною редакцією М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. – К. : 2003. – 306 с.
5. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я. П. Дідуха. – К. : Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Подобайло А. В. Методика оголошення заказників, пам'яток природи та заповідних урочищ / А. В. Подобайло. – К. : Фітосоціоцентр, 2001. – 23 с.
7. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог З. К. Карпюк, В. О. Фесюк, О. П. Антипюк. – Луцьк, 2019. – 136 с. Режим доступу : <https://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream>
8. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення / Гол. ред. К. М. Ситник. – К. : ТОВ Центр екологічної освіти та інформації, 2009. – 332с.
9. Фауна України: охоронні категорії. Довідник / О. Годлевська, І. Парнікоза, В. Різун [та ін.]. – Київ, 2010. – 80 с.

Додаткова:

1. Закон «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015рр.» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 45, ст.502. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
2. Закон України “Про тваринний світ” (від 3 березня 1993 р., № 3042- XII зі змінами). Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
3. Закон України “Про рослинний світ” (від 9 квітня 1999 р., № 591- XIV) Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
4. Закон України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів, від 29 жовтня 1996р. №437/96- ВР / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 5. – С. 279. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Ковальчук А. А. Заповідна справа: науково-довідкове видання / А. А. Ковальчук . – Ужгород : підприємство Ліра, 2002. – 328 с.
6. Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: Conservation Biology in Ukraine. – Вип. 6, Т. 1. – Київ, Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – 438 с. Режим доступу : <http://uncg.org.ua/materialy-do-4-vydannia-chku-tvaryny/>
7. Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 6, Т. 2. – Київ, Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – 450 с. Режим доступу : <http://uncg.org.ua/materialy-do-4-vydannia-chku-tvaryny/>
8. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: докт. біол. наук, проф. Т. Л. Андрієнко, канд. біол. наук М. М. Перегрим. – Київ : Альтерпрес, 2012. – 148 с.
9. Положення Про Концепцію збереження біологічного різноманіття (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1048 ([1048-2011-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1048-2011-п)) від 12.10.2011) . Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-97-%D0%BF#Text>
10. Положення Про Червону книгу України (затверджено Постановою Верховної Ради від 29.10.1992 р. № 2750-XII) Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2750-12#Text>
11. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків. / За ред. Т. Л. Андрієнко. – К. : Академперіодика, 2002. – 103 с.

Інтернет-ресурси:

1. Переліки видів тварин – включення до ЧКУ – наказ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-21#Text>
2. Включення рослин та грибів до ЧКУ – наказ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>

Згідно пункту 11 наказу «Про організацію освітнього процесу у Волинському національному університеті імені Лесі Українки у 2022/2023 н.р.» (№250-з від 31 серпня 2022 року) з метою оптимізації навчального процесу та уніфікації годин вибіркових курсів на 2022/2023 н.р. встановити з вибіркових дисциплін наступний обсяг аудиторних годин.

Згідно пп. 2.5 наказу «Про затвердження норм часу для планування та обліку навчальної роботи та переліку основних видів методичної, наукової й організаційної роботи науково-педагогічних працівників на 2022/2023 н.р. у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» визначити групу, як малокомплектну та встановити кількість аудиторних годин відповідно пп. 2.6 цього наказу в наступному обсязі.

I. Опис вибіркового освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	09 Біологія 091 Біологія Біологія Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів - 210/7		Рік навчання - 3
		Семестр- 5
ІНДЗ: немає		Лекції - 4 год.
		Практичні - 6 год.
		Самостійна робота - 200 год.
		Консультації - 0 год.
Мова навчання	Українська	
	Форма контролю - залік	

5. Структура вибіркового освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек	Практ	Конс	Сам роб.
Змістовий модуль 1. Наукові засади заповідної справи.					
Тема 1. Вступ до заповідної справи.	12	2	-	-	10
Тема 2. Історія заповідної справи та перспективи розвитку заповідної справи в сучасній Україні.	22	-	-	-	22
Тема 3. Біологічне різноманіття України, збереження та відтворення.	22	-	-	-	22
Тема 4. Міжнародне співробітництво в галузі збереження біологічного різноманіття.	22	-	-	-	22
<i>Разом за змістовим модулем 1.</i>	78	2	-	-	76
Змістовий модуль 2. Типи природоохоронних територій					

Тема 5. Організаційно-правові засади заповідної справи в Україні.	18	2	-	-	16
Тема 6. Створення та проектування територій природно-заповідного фонду України	24	-	-	-	24
Тема 7. Світова система природоохоронних територій та об'єктів.	36	-	2	-	34
<i>Разом за змістовим модулем2.</i>	78	2	2	-	74
Змістовий модуль 3. Сучасний стан природно-заповідного фонду України.					
Тема 8. Природоохоронна діяльність на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України.	20	-	-	-	20
Тема 9. Природні комплекси України та зонально-регіональні особливості природно-заповідних територій.	34	-	4	-	30
<i>Разом за змістовим модулем3.</i>	54	-	4	-	50
Всього годин	210	4	6	0	200

Теми практичних робіт

№ з/п	Тема практичної роботи	Кількість Годин
1	Категорії природно-заповідних територій Міжнародного союзу охорони природи	2
2	Заповідники України	2
3	Національні природні парки України	2

Поточний контроль здійснюється на кожній практичній роботі відповідно до її конкретних цілей. На всіх практичних роботах застосовуються види стандартизованого контролю теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок: виконання практичних завдань, тестовий контроль, усне опитування, письмову відповідь на запитання викладача. Студенти отримують оцінку за кожну практичну роботу, яка є комплексною та включає контроль як теоретичної, так практичної підготовки студента. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю. На практичній роботі №1 студент за виконання навчальних завдань може отримати 30 балів, на практичних роботах №№ 2, 3 – по 35 балів; максимально за усі практичні роботи студент може отримати 100 балів. Оцінка, яка виставляється за практичну роботу, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми – 20 балів; своєчасне виконання практичних завдань – 10 балів; вміння студента демонструвати практичні навички з дисципліни – 5 балів (робота з картою на практичних роботах № №2, 3).

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) не запланований.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема 1. Вступ до заповідної справи. Сучасність наукових поглядів Г. Конвенца, В. В. Докучаєва, В. І. Талієва, Г. О. Кожевнікова щодо розвитку пам'яток природи та природоохоронних територій.

Тема 2. Історія заповідної справи та перспективи розвитку заповідної справи в сучасній Україні. Заповідання та охорона природних багатств на примітивно-релігійному етапі. Характеристика етапу ресурсної охорони в історії заповідної справи. Характеристика етапу територіальної охорони в історії заповідної справи, приклади територіальної охорони в Європі, США. Фундатори заповідної справи в Україні, розвиток природоохоронного руху. Радянський період розвитку заповідної справи в Україні. Розвиток заповідної справи на західноукраїнських землях (1930-1950 рр.). Проект постанови уряду "Про заходи по розширенню державних заповідників і покращення заповідної справи в УРСР" 1970 р. Програма «Людина і біосфера», започаткування системи глобального фонового моніторингу. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Регіональна програма розвитку природно-заповідного фонду Волинської області «Волинь заповідна» на 2019-2030 роки.

Тема 3. Біологічне різноманіття України, збереження та відтворення. Правові заходи охорони, використання та відтворення тваринного і рослинного світу в Україні. Закони України «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», Червона книга України. Закон України «Про Червону книгу». Охоронні категорії фауни України. Червоний список тварин Волинської області. Зелена книга України. Неурядові організації, які опікуються збереженням біорізноманіття. Тема 4. Міжнародне співробітництво в галузі збереження біологічного різноманіття. Основні форми міжнародного співробітництва в питаннях збереження та відтворення природних компонентів довкілля. Міжнародні природоохоронні організації, основні напрямки їх діяльності. Міжнародні червоні списки та червоні переліки видів. ІВА- програма. Виконання Україною Конвенції 1979 р. про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ їх існування. Угода Бонської конвенції про збереження кажанів у Європі (EUROBATS). Угода Бонської конвенції про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA). Угода Бонської конвенції про збереження китоподібних Чорного і Середземного морів і прилеглої акваторії Атлантичного океану (ACCOBAMS). Участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини.

Тема 5. Організаційно-правові засади заповідної справи в Україні. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Тема 6. Створення та проектування територій природно-заповідного фонду України. Етапи створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого та державного значення. Створення системи транскордонних природоохоронних територій в межах України. Території та об'єкти природно-заповідного фонду як елементи національної екомережі.

Тема 7. Світова система природоохоронних територій та об'єктів. Світова природна спадщина. Природоохоронні території Європи. Заказники та резервати Азії. Природоохоронна сітка об'єктів природно-заповідного фонду Північної, Центральної і Південної Америки. Природоохоронні території Африки.

Тема 8. Природоохоронна діяльність на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України. Режими охорони та їх реалізація. Загальний порядок використання та контролю територій та об'єктів природно-заповідного фонду Інструкція про застосування порядку установлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення (2008 р.). Відновлення екосистем та їх компонентів. Основні напрямки відновлювальних заходів на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду. Основні напрями наукової

та науково-технічної діяльності установ ПЗФ. Порядок організації та здійснення наукової та науково-технічної діяльності в природних і біосферних заповідниках та національних природних парках. Літописи природи. Основні напрями і види рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів ПЗФ. Збереження та відновлення етнічних традицій природокористування. Основні напрями освітньо-виховної діяльності. Порядок організації та проведення екологічної освітньо-виховної роботи. Участь громадськості у природоохоронній діяльності у межах природно-заповідного фонду. Правові засади діяльності громадських інспекторів з охорони довкілля. Положення про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків (2015 р.). Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ (2009 р.). Положення про проведення екологічної освітньо-виховної роботи на територіях та об'єктах ПЗФ (2015 р.).

Тема 9. Природні комплекси України та зонально-регіональні особливості природно-заповідних територій. Національні природні парки лісової зони України. Національні природні парки лісостепової зони України. Національні природні парки степової зони України. Національні природні парки Українських Карпат. Новостворені природоохоронні території.